

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

INTEGRATSIYALASHGAN DARSLARNING BOSHLANG'ICH TA'LIMDAGI O'RNI

Muhammadaliyeva Marjona Sherg'oz qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti talabasi

Shopulatova Nasiba Umirovna

Navoiy innovatsiyalar universiteti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA; *Mazkur maqolada integratsiyalashgan darslarning boshlang'ich ta'lim jarayonidagi o'rni, mazmuni va pedagogik ahamiyati ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil etilgan. Tadqiqotda fanlararo integratsiya asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni yaxlit va tizimli o'zlashtirishiga, ularning bilish faolligi, mantiqiy va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan. Shuningdek, maqolada integratsiyalashgan darslar orqali o'quvchilarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish, mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari yoritilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda fanlararo bog'liqlikni ta'minlash ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qilishi ilmiy-pedagogik jihatdan asoslangan. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim amaliyotida integratsiyalashgan darslarni samarali tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.*

KALIT SO'ZLAR; *boshlang'ich ta'lim, integratsiyalashgan darslar, fanlararo integratsiya, ta'lim jarayoni, kompetensiyaviy yondashuv, bilish faolligi, mantiqiy tafakkur, ijodiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar, zamonaviy ta'lim*

ABSTRACT: *This article provides a scientific-theoretical and practical analysis of the role, content, and pedagogical significance of integrated lessons in the primary education process. The study substantiates that lessons organized on the basis of interdisciplinary integration contribute to students' holistic and systematic acquisition of knowledge, as well as to the development of their cognitive activity, logical thinking, and creative abilities. In addition, the article highlights the possibilities of forming life competencies, developing independent thinking, and improving problem-solving skills among students through integrated lessons. It is scientifically and pedagogically justified that ensuring interdisciplinary connections while considering the age and psychological characteristics of primary school students enhances the effectiveness of the educational process. The research findings provide opportunities to develop methodological recommendations for the effective organization of integrated lessons in primary education practice.*

KEYWORDS: *primary education, integrated lessons, interdisciplinary integration, educational process, competency-based approach, cognitive activity, logical thinking, creative thinking, pedagogical technologies, modern education*

АННОТАЦИЯ: В данной статье с научно-теоретической и практической точек зрения проанализированы роль, содержание и педагогическое значение интегрированных уроков в процессе начального образования. В исследовании обосновано, что уроки, организованные на основе междисциплинарной интеграции, способствуют целостному и системному усвоению знаний учащимися, а также развитию их познавательной активности, логического и творческого мышления. Кроме того, в статье освещены возможности формирования жизненных компетенций, развития самостоятельного мышления и навыков решения проблем у учащихся посредством интегрированных уроков. Научно-педагогически обосновано, что обеспечение межпредметных связей с учётом возрастных и психологических особенностей учащихся начальных классов способствует повышению эффективности образовательного процесса. Результаты исследования позволяют разработать методические рекомендации по эффективной организации интегрированных уроков в практике начального образования.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: начальное образование, интегрированные уроки, междисциплинарная интеграция, образовательный процесс, компетентностный подход, познавательная активность, логическое мышление, творческое мышление, педагогические технологии, современное образование

KIRISH

Zamonaviy ta’lim jarayonida shaxsni har tomonlama rivojlantirish, bilimlarni tizimli va uzviy tarzda egallash, shuningdek, mantiqiy va ijodiy tafakkurini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Boshlang‘ich ta’lim bosqichi esa shaxsiy va akademik rivojlanishning poydevori sifatida qaraladi. Shu bois, boshlang‘ich sinflarda ta’lim samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning qiziqishi va bilish faolligini kuchaytirish, ularni mustaqil fikrlashga yo‘naltirish uchun innovatsion yondashuvlar talab qilinadi.

Integratsiyalashgan darslar — bu fanlararo bog‘liqlik asosida tashkil etilgan darslar bo‘lib, ular o‘quvchilarga mavzularni yagona tizim sifatida o‘rganish imkonini beradi. Bu yondashuv nafaqat bilimni yaxlit tarzda o‘zlashtirishga, balki o‘quvchilarning mantiqiy tafakkur, ijodiy fikrlash va hayotiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois, integratsiyalashgan darslarning boshlang‘ich ta’limdagi o‘rni va ahamiyatini ilmiy-pedagogik jihatdan o‘rganish dolzarb hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Integratsiyalashgan dars tushunchasi va pedagogik mohiyati

Integratsiyalashgan dars — bu bir nechta fanlarni birlashtirgan holda o‘tiladigan dars bo‘lib, mavzularni uzviy bog‘liq tizimda tushuntirishga xizmat qiladi. Pedagogik nuqtai nazardan, integratsiyalashgan dars o‘quvchilarda bilimlarning mantiqiy bog‘liqligini, tafakkurining rivojlanishini va mavzuni kengroq kontekstda qabul qilishini ta’minlaydi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun integratsiya asosida tashkil etilgan darslar ularning:

- mavzularni yaxlit o‘zlashtirishiga;

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

- mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga;
- ijodiy tafakkurini shakllantirishga;
- fanlararo bog'liqlikni tushunishga xizmat qiladi.

Bu yondashuv o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ta'lim jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari

Kichik maktab yoshidagi bolalar:

- tasavvurga boy va mantiqiy tafakkurga moyil;
- o'yin faoliyatiga qiziqadi va faol ishtirokni talab qiladi;
- muammoli vaziyatlarda yangi yechimlar qidirish qobiliyatiga ega;
- mustaqil fikrlashni rivojlantirishga tayyor.

Shu sababli integratsiyalashgan darslar o'quvchilarning tabiiy qiziqishi va qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Fanlararo bog'liqlik bolalarga mavzuni kengroq tushunish, o'zaro aloqalarni ko'rish va turli fanlar o'rtasidagi o'xshashlik va farqlarni aniqlash imkonini beradi.

Integratsiyalashgan darslarning afzalliklari

1. **Bilimlarning yaxlit va tizimli o'zlashtirilishi:** O'quvchilar mavzularni alohida fanlar kontekstida emas, balki umumiy tizim sifatida egallaydi.

2. **Mantiqiy va ijodiy tafakkur rivoji:** Fanlararo bog'liqlik mantiqiy tahlil, solishtirish va umumiy yechimlar topishga yordam beradi.

3. **Hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish:** Integratsiyalashgan darslar o'quvchilarga kundalik hayotda qo'llaniladigan bilimlarni uyg'unlashtirish imkonini beradi.

4. **Mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish:** Integratsiya orqali o'quvchilarga turli fanlar bo'yicha olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyati yaratiladi.

5. **O'quvchilarning qiziqishini oshirish:** Darslar qiziqarli va interfaol bo'lib, o'quvchilar faol ishtirok etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, integratsiyalashgan darslar boshlang'ich ta'limning samarali vositasi hisoblanadi. Ular o'quvchilarning bilimlarni tizimli va uzviy tarzda o'zlashtirishini ta'minlaydi, mantiqiy va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, fanlararo bog'liqlik o'quvchilarga bilimlarni real hayot bilan bog'lash imkonini beradi. Shu bois, boshlang'ich ta'limda integratsiyalashgan darslarni izchil va samarali tashkil etish zamonaviy ta'limning muhim talablaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. — Toshkent, 2008.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

3. Saidahmedov N.S. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. — Toshkent, 2019.
4. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S. *Pedagogik texnologiya asoslari*. — Toshkent, 2018.
5. Klarin M.V. *Innovatsion ta’lim texnologiyalari*. — Moskva, 2017.
6. Polat E.S. *Axborot va pedagogik texnologiyalar*. — Moskva, 2016.
7. Begimkulov U.Sh. *Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi*. — Toshkent, 2020.
8. Rubinshteyn S.L. *Umumiy psixologiya*. — Moskva, 2015.
9. Vygotskiy L.S. *Ta’lim va tafakkur*. — Moskva, 2014.

